

Strokovna komisija za arheološke raziskave. Informativna analiza vlog v letih 2010 in 2011

Expert commission for archaeological investigations. Brief analysis of applications in 2010 and 2011

© Danijela Brišnik, Mihela Kajzer Cafnik

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Ljubljana, danijela.brisnik@zvkd.si, mihela.kajzer-cafnik@zvkd.si

Izvleček: Na osnovi Zakona o varstvu kulturne dediščine iz leta 2008 in Zakona o državni upravi iz leta 2005 je bila s sklepom Ministrstva za kulturo Republike Slovenije dne 7. 12. 2009 imenovana strokovna komisija za arheološke raziskave kot petčlanska komisija s petletnim mandatom. Naloge strokovne komisije iz imenovanja so: „...*podaja mnenj k vlogam za izdajo kulturnovarstvenih soglasij za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline, podaja mnenj k vlogam za financiranje arheoloških raziskav iz državnega proračuna in druge naloge.*“ Komisija deluje v skladu s sprejetim Poslovnikom strokovne komisije, Pravilnikom o postopku za izdajo dovoljenj za arheološka izkopavanja (UL RS št. 113/2000), Pravilnikom o vlaganju in reševanju zahtevkov za financiranje predhodnih arheoloških raziskav arheoloških najdišč iz državnega proračuna (UL RS št. 69/2009) in Pravilnikom o dopolnitvah Pravilnika o vlaganju in reševanju zahtevkov za financiranje predhodnih arheoloških raziskav arheoloških najdišč iz državnega proračuna (UL RS št. 37/2011).

V letih 2010 in 2011 se je strokovna komisija sestala na 67 sejah in skupno obravnavala 1270 vlog. Opravljena informativna analiza vlog predstavlja le enega od vidikov obremenjenosti prostora z gradbenimi posegi ter stopnje ogroženosti nepremične arheološke kulturne dediščine v prostoru. V fazi, ko primerjave s podobnimi analizami v Sloveniji (še) niso mogoče, so rezultati analize lahko prvi korak k sistematičnemu spremljanju dogajanja na področju varovanja arheološke dediščine v prostoru, ki hkrati omogoča tudi vpogled v oblikovanje/delovanje tržišča ponudnikov arheoloških storitev v Sloveniji.

Ključne besede: komisija za arheološke raziskave, varovanje arheološke dediščine, arheološke storitve

Abstract: The Cultural Heritage Protection Act from 2008 and the Public Administration Act from 2005 provided the basis for forming an Expert Commission for Archaeological Investigations, which was appointed by the Ministry of Culture of the Republic of Slovenia on 7 December 2009 as a body of five members for a term of five years. The Commission's duties include: „...*delivering opinions as to the applications for authorization consents for investigation and removal of archaeological remains, delivering opinions as to the applications for financing archaeological investigations from the state budget and other duties.*“ The Commission acts in accordance with the adopted Rules of Procedure of the Expert Commission, Rules on the Procedure of Issuing Permits for Archaeological Excavations (Official Gazette RS, No. 113/2000), Rules on Lodging and Settling Claims for Financing Preliminary Archaeological Investigations on Archaeological Sites from the State Budget (Official Gazette RS, No. 69/2009) and Rules on the Supplementations of the Rules on Lodging and Settling Claims for Financing Preliminary Archaeological Investigations on Archaeological Sites from the State Budget (Official Gazette RS, No. 37/2011).

In the 2010–2011 period, the Commission held 67 sessions and considered a total of 1270 applications. The brief analysis presented in the article only shows an aspect of the spatial impact of building interventions as well as the degree of endangerment of the immovable archaeological heritage. At this stage, when comparisons with similar analyses in Slovenia can (as yet) not be made, this analysis may represent the first step towards a systematic monitoring of the state of archaeological heritage protection as well as an insight into the formation/operation of the market for archaeological service providers in Slovenia.

Keywords: Expert Commission for Archaeological Investigations, archaeological heritage protection, service providers

Uvod

Na osnovi Zakona o varstvu kulturne dediščine iz leta 2008 (ZVKD-1) in Zakona o državni upravi iz leta 2005 je bila strokovna komisija za arheološke raziskave s sklepom Ministrstva za kulturo Republike Slovenije dne 8. 3. 2009 imenovana kot osemčlanska komisija, 30. 6. 2009 kot dvanajstčlanska komisija, zaradi neskladja z drugo točko 3. člena Pravilnika o strokovnih komisijah (Uradni list RS št. 109-5358/02, 25-1086/04, 104-4549/05) pa nato s sklepom Ministrstva za kulturo z dne 7. 12. 2009 kot petčlanska strokovna komisija s petletnim mandatom. Z zadnjim sklepom je komisija

sestavljena iz treh članov konservatorjev Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije (ZVKDS), enega člana muzejske in enega člana akademske sfere.

Naloge strokovne komisije iz imenovanja so: „...*podaja mnenj k vlogam za izdajo kulturnovarstvenih soglasij za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline, podaja mnenj k vlogam za financiranje arheoloških raziskav iz državnega proračuna in druge naloge.*“ Komisija deluje v skladu s sprejetim Poslovnikom strokovne komisije, Pravilnikom o postopku za izdajo dovoljenj za arheološka izkopavanja (UL RS št. 113/2000), Pravilnikom o vlaganju in reševanju zahtevkov za financiranje predhodnih

arheoloških raziskav arheoloških najdišč iz državnega proračuna (UL RS št. 69/2009) in Pravilnikom o dopolnitvah Pravilnika o vlaganju in reševanju zahtevkov za financiranje predhodnih arheoloških raziskav arheoloških najdišč iz državnega proračuna (UL RS št. 37/2011).

Strokovna komisija je svetovalno telo Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport RS (po stari organizaciji Ministrstva za kulturo RS; v nadaljevanju: ministrstvo), je pri svojem delu samostojna, vendar njeno mnenje za ministrstvo ni obvezujoče.

Delovanje komisije

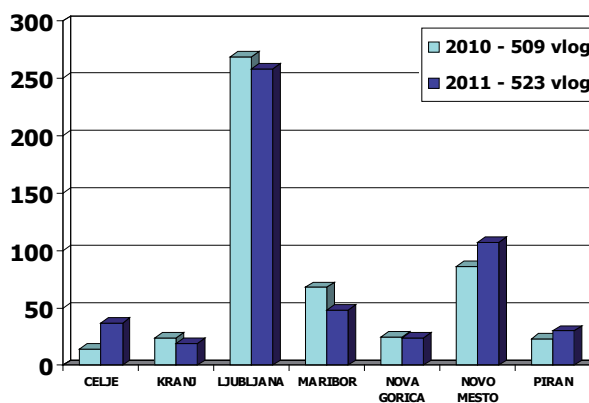
V letu 2010 se je strokovna komisija sestala na 36 sejah. Na naslov ministrstva je v tem letu prispelo 509 vlog, obravnavanih je bilo 653 vlog. V letu 2011 je na ministrstvo prispelo 523 vlog, komisija pa jih je na 31 sejah obravnavala 617. Razlika v številu prejetih in obravnavanih vlog je v večkratni obravnavi posamezne vloge, kar se zgodi zaradi zahteve po dodatni obrazložitvi vloge ali zaradi procesno nepopolne vloge, ki jo je potrebno dopolniti z manjkajočimi predpisanimi prilogami. Poleg članov komisije so na seje vabljeni vsi konservatorji arheologi posameznih območnih enot ZVKDS ter predstavniki ZVKDS Centra za preventivno arheologijo za segment javne službe.

Ker ministrstvo podatkov iz prejetih vlog za izdajo kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine po 31. členu ZVKD-1 in vlog za financiranje arheoloških raziskav iz državnega proračuna ne vodi na način, ki bi članom komisije omogočal statistično obdelavo, so podatki povzeti iz zapisnikov sej komisije in iz internih evidenc članov komisije, ki pa niso nastajale sistematično za tovrstne potrebe. Kljub temu pa ocenjujemo, da podatki odražajo realna razmerja posameznih merjenih parametrov, v primerjavi s številčnimi podatki, ki jih vodi ministrstvo pa so možne manjše razlike, predvsem zaradi nedoslednosti navajanja posameznih številčnih vrednosti merjenih parametrov v zapisnikih sej.

Osnovni namen statistične obdelave podatkov je bil pridobiti vzorec obremenjenosti prostora s posegi na območjih pristojnosti posameznih organizacijskih enot ZVKDS, primerjava obsega in vrst predhodnih arheoloških raziskav ter posledično prepoznati stopnjo ogroženosti nepremične arheološke kulturne dediščine v prostoru.

Statistični podatki

Po številu obravnavanih vlog za izdajo kulturnovarstvenega soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine ter financiranje predhodnih raziskav arheoloških najdišč iz državnega proračuna izstopa območna enota (OE) Ljubljana, sledita ji OE Novo mesto in OE Maribor. Na območju pristojnosti OE Ljubljana, OE Maribor, OE Kranj in OE Nova Gorica je število vlog v letu 2011 nekoliko upadlo, na območjih pristojnosti OE Novo mesto, OE Celje in OE Piran pa se je opazno povečalo.

Slika 1. Število vlog po območjih pristojnosti posameznih OE ZVKDS v letih 2010 in 2011.

Figure 1: Number of applications in areas of responsibility of individual regional offices of the ZVKDS (Institute for the Protection of Cultural Heritage of Slovenia) in 2010 and 2011.

Ob tem pripominjamo, da samo število obravnavanih vlog ne odseva nujno realne slike stanja nepremične arheološke kulturne dediščine v prostoru oz. njene ogroženosti z načrtovanimi gradbenimi posegi na območjih pristojnosti posameznih enot ZVKDS. Situacija postane nekoliko preglednejša, če jo primerjamo s številom arheoloških kulturnih spomenikov in enot registrirane arheološke nepremične dediščine, vpisanih v Register kulturne dediščine (RKD) po posameznih OE in številom občin, ki so v pristojnosti posamezne območne enote ZVKDS. Po številu občin je na prvem mestu OE Maribor (80 občin), sledijo ji OE Celje (36 občin), OE Ljubljana (35 občin), OE Kranj (21 občin), OE Nova Gorica (20 občin), OE Novo mesto (15 občin) in OE Piran (3 občine).

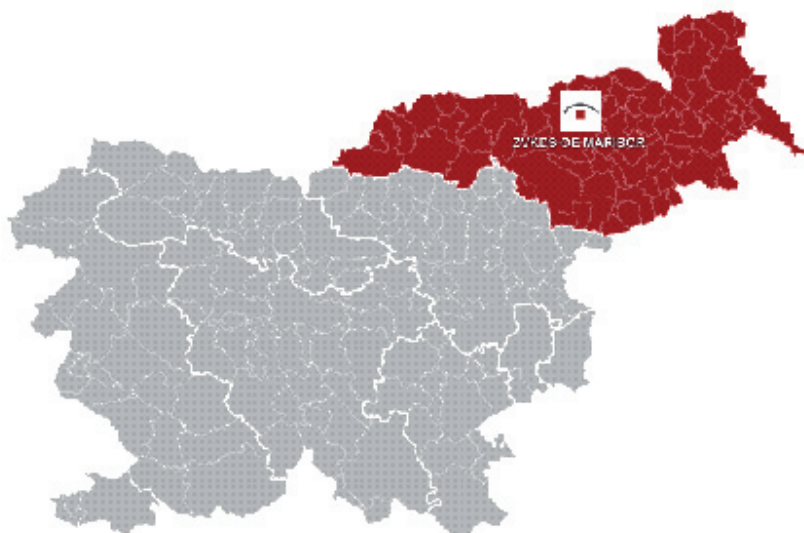
Slika 2. Območje pristojnosti območne enote ZVKDS Ljubljana (vir: <http://www.zvkds.si/sl/zvkds/oe/zvkds-oe-ljubljana/>).

Figure 2: Area of responsibility of the ZVKDS, regional office Ljubljana (source: <http://www.zvkds.si/sl/zvkds/oe/zvkds-oe-ljubljana/>).

Slika 3. Območje pristojnosti območne enote ZVKDS Novo mesto (vir: <http://www.zvkds.si/sl/zvkds/oe/zvkds-oe-novo-mesto/>).

Figure 3: Area of responsibility of the ZVKDS, regional office Novo mesto (source: <http://www.zvkds.si/sl/zvkds/oe/zvkds-oe-novo-mesto/>).

Slika 4. Območje pristojnosti območne enote ZVKDS Maribor (vir: <http://www.zvkds.si/sl/zvkds/oe/zvkds-oe-maribor/>).

Figure 4: Area of responsibility of the ZVKDS, regional office Maribor (source: <http://www.zvkds.si/sl/zvkds/oe/zvkds-oe-maribor/>).

OE	skupno število enot	kulturni spomeniki	registrirana dediščina
ZVKDS OE Celje	5062	1425	3637
ZVKDS OE Nova Gorica	3856	1017	2839
ZVKDS OE Kranj	4818	876	3942
ZVKDS OE Ljubljana	6284	1066	5218
ZVKDS OE Maribor	5364	2745	2619
ZVKDS OE Novo mesto	2620	722	1898
ZVKDS OE Piran	974	363	611
ostalo	2	1	1
skupaj	28980	8215	20765

Slika 5. Vse enote KD, vpisane v register (vir: Register nepremične kulturne dediščine, stanje na dan 30. 12. 2011).

Figure 5: All listed units of cultural heritage (source: Register of Slovene Cultural Heritage, as at 30 December 2011).

Največje število kulturnih spomenikov in enot registrirane nepremične kulturne dediščine vseh zvrsti je varovanih na območju pristojnosti OE Ljubljana, sledijo OE Maribor, OE Celje, OE Kranj, OE Nova Gorica, OE Novo mesto in OE Piran. Številčno razmerje varovanih arheoloških spomenikov in enot registrirane arheološke kulturne dediščine pa kaže nekoliko drugačno sliko. Daleč največje število arheološke dediščine je varovano na območju pristojnosti

OE	skupno število enot	kulturni spomeniki	registrirana dediščina
ZVKDS OE Celje	207	115	92
ZVKDS OE Nova Gorica	522	221	301
ZVKDS OE Kranj	338	61	277
ZVKDS OE Ljubljana	825	33	792
ZVKDS OE Maribor	659	516	143
ZVKDS OE Novo mesto	412	73	339
ZVKDS OE Piran	216	19	197
skupaj	3179	1038	2141

Slika 6. Enote arheološke dediščine, vpisane v register (vir: Register nepremične kulturne dediščine, stanje na dan 30.12.2011).

Figure 6: Listed units of archaeological heritage (source: Register of Slovene Cultural Heritage, as at 30 December 2011).

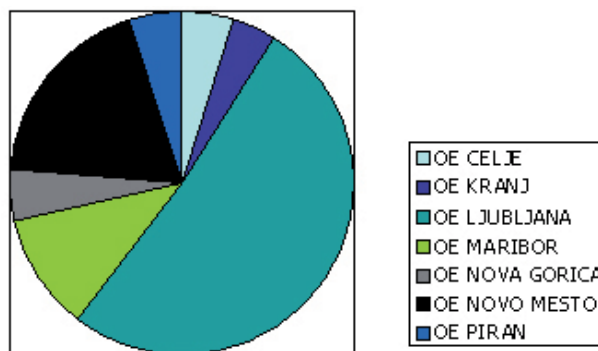
OE Ljubljana, sledijo OE Maribor, OE Nova Gorica, OE Novo mesto, OE Kranj, OE Piran in OE Celje.¹

Iz analize obstoječih podatkov skupnega imenovalca med številom gradbenih posegov, številom arheoloških kultur-

¹ Za posredovanje podatkov o enotah kulturne dediščine v Registru kulturne dediščine in za karto razprostranjenosti arheoloških spomenikov in dediščine hvala mag. Kseniji Kovačec Naglič in Brigiti Petek iz INDOK centra MIZKŠ.

nih spomenikov in enot kulturne dediščine ter številom občin, za katere je pristojna posamezna enota ZVKDS, nam ni uspelo določiti. Za tovrstne primerjave so ključni manjkajoči podatki - predvsem natančni podatki o obsegu načrtovanih gradbenih posegov oziroma opravljenih predhodnih arheoloških raziskav, za oceno ogroženosti varovanih območji pa tudi podatki o velikosti oziroma obsegu posameznih varovanih območij.

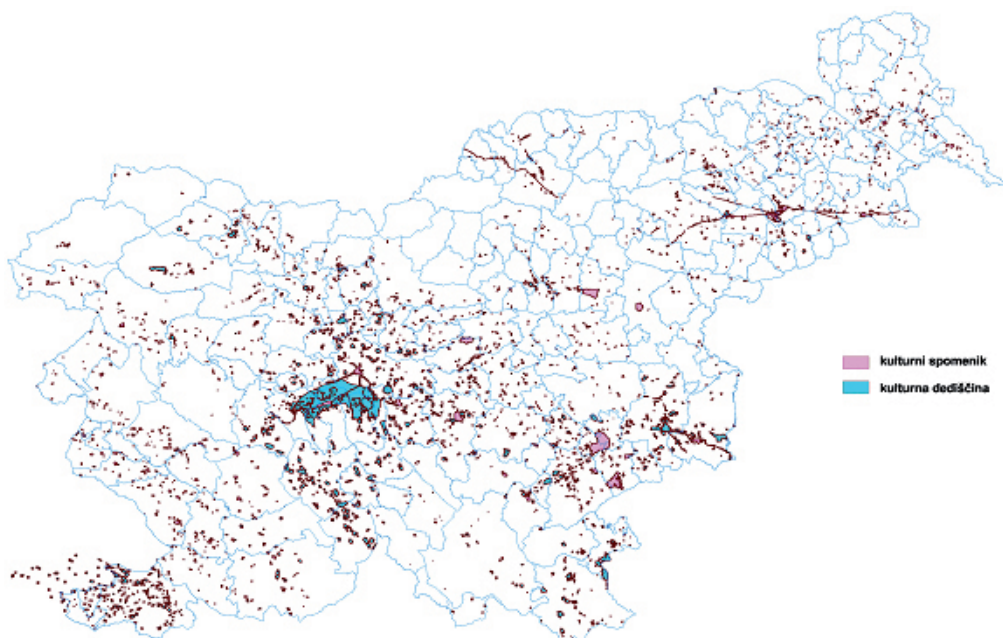
Se pa kot zanimiva informacija kaže primerjava karta razprostranjenosti arheoloških kulturnih spomenikov in arheološke dediščine, števila obravnavanih vlog oz. načrtovanih posegov v prostor in posledično arheoloških raziskav na območjih pristojnosti posameznih OE s karto indexa kupne moči za Slovenijo po občinah za leto 2010.² Iz grafičnih prilog je razvidno, da je index kupne moči

Slika 7. Obremenjenost prostora na območjih pristojnosti posameznih OE ZVKDS skupaj v letih 2010 in 2011.

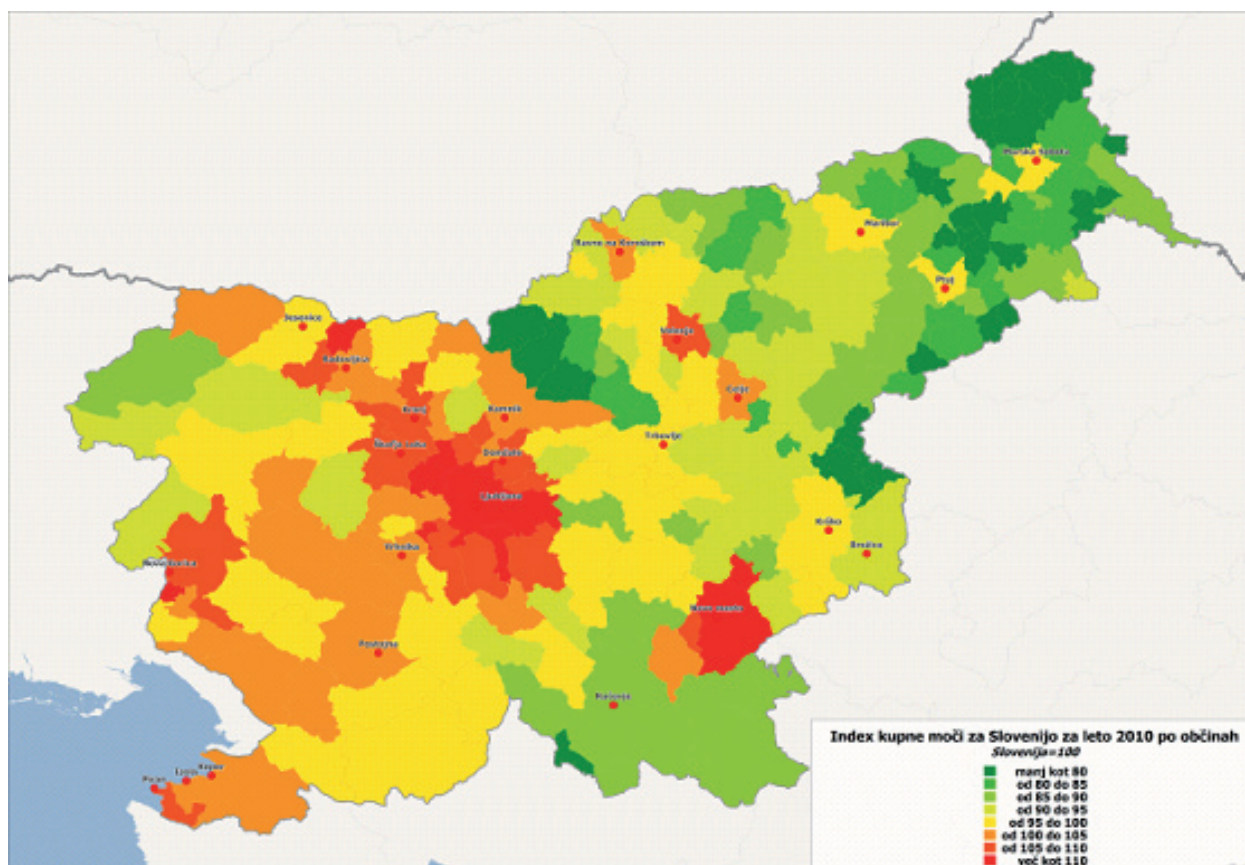
Figure 7: Spatial impact in the areas of responsibility of individual regional offices of the ZVKDS in 2010 and 2011.

² Splošna kupna moč je vsota vseh neto prihodkov znotraj regije. Kupna moč predstavlja najpomembnejši indeks relativnih razlik v prihodkih med različnimi področji in je kot taka pomemben indikator potencialnih uporabnikov. Definicija povzeta po http://www.gfk.si/marketing_solutions/purchasingpowerindex/index.si.html, 17.10. 2012 ob 14.12.

Slika 8. Karta razprostranjenosti arheoloških spomenikov in arheološke kulturne dediščine (Vir podatkov: Register nepremičnine kulturne dediščine, Ministrstvo za izobraževanje znanost kulturo in šport, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, Geodetska uprava RS).

Figure 8: Distribution map of the archaeological monuments and of the archaeological cultural heritage. (source: Register of Slovene Cultural Heritage, Ministry of Education, Science, Culture and Sport, Ministry of Infrastructure and Spatial Planning, Surveying and Mapping Authority of the Republic of Slovenia).

Slika 9. Karta indexa kupne moči v Sloveniji (Vir: Geomarketing: http://www.gfkorange.si/?Itemid=57&id=414&option=com_gfkorange, 17. 10. 2012 ob 10.20).

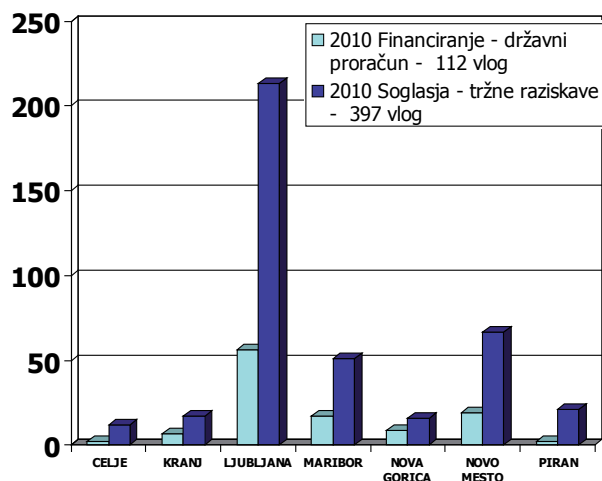
Figure 9: Map of purchasing power index in Slovenia (source: Geomarketing: http://www.gfkorange.si/?Itemid=57&id=414&option=com_gfkorange, 17 October 2012 at 10:20).

največji na območju občine Ljubljana in okoliških občin (index kupne moči od 100 do več kot 110), kjer je vlog za izvedbo predhodnih arheoloških raziskav zaradi načrtovanih gradbenih posegov največ, prav tako pa je tu izjemno gosta koncentracija arheoloških spomenikov in dediščine. Podobna situacija je tudi v občini Novo mesto, kjer znaša index kupne moči več kot 110; v okoliških občinah pa je nekoliko nižji, vendar se še vedno giblje od 85–105.

Drugačno situacijo odseva območje pristojnosti OE Maribor, kjer je v občinah Maribor, Ptuj in Murska Sobota index kupne moči sicer nižji od tistega v Ljubljani in v Novem mestu (od 95–100), vendar je kupna moč tu skoncentrirana le v teh treh občinah, medtem ko je kupna moč v okoliških občinah bistveno nižja (index od 80–90). Iz-

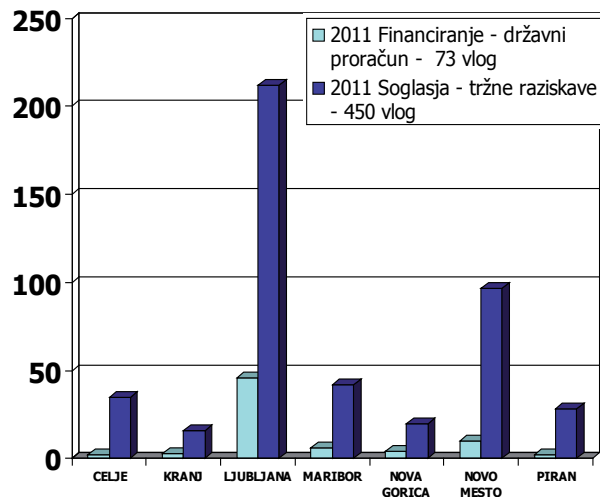
jemo predstavljajo le koroške občine, kjer znaša indeks kupne moči od 95–105. Podatkov, s katerimi bi lahko statistično preverjali, ali je večji del gradbenih posegov na območju pristojnosti OE Maribor skoncentriran v občinah Maribor, Ptuj in Murska Sobota ter na Koroškem nimamo na razpolago, večletno spremljanje dinamike in obsega načrtovanih gradbenih investicij in posledično arheoloških raziskav s strani pristojne enote ZVKDS pa kaže, da je območje občine Ptuj stičišče goste koncentracije arheoloških spomenikov in dediščine, večje kupne moči in s tem številnih gradbenih posegov.

Primerjava vlog za raziskave/financiranje vsaj v začetni fazi analiz nakazuje povezavo med obsegom gradbenih del, PAR in visokim indexom kupne moči, kar poenosta-

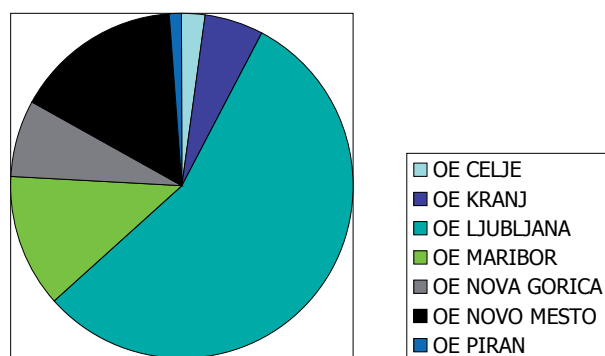
Slika 10. Razmerje med vlogami za financiranje in vlogami za soglasje po posameznih OE ZVKDS v letu 2010.

Figure 10: Ratio between applications for financing and applications for consent in individual regional offices of the ZVKDS in 2010.

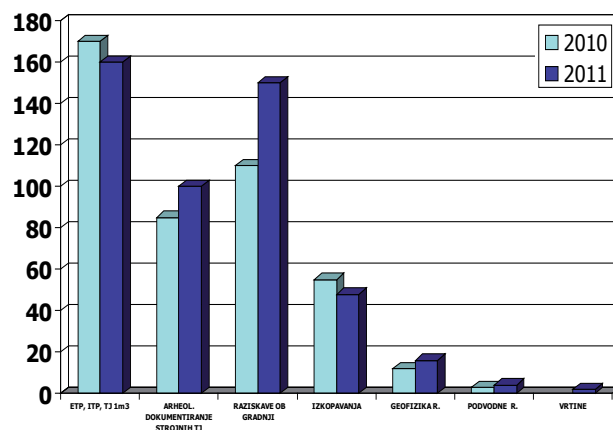
Slika 11. Razmerje med vlogami za financiranje in vlogami za soglasje po posameznih OE ZVKDS v letu 2011.

Figure 11: Ratio between applications for financing and applications for consent in individual regional offices of the ZVKDS in 2011.

Slika 12. Financiranje iz državnega proračuna po območjih pristojnosti posameznih OE ZVKDS skupaj za leti 2010 in 2011.

Figure 12: State budget financing in areas of responsibility of individual regional offices of the ZVKDS in 2010 and 2011.

Slika 13. Deleži opravljenih PAR po vrsteh v letih 2010 in 2011.

Figure 13: Proportion of the preliminary archaeological investigations according to types in 2010 and in 2011.

vljeno pomeni, da so investicije v gradnjo najpogostejše na območjih z visoko kupno močjo. Žal pa iz razpoložljivih podatkov ne moremo izluščiti, ali število načrtovanih gradbenih posegov dejansko kaže na večjo ogroženost arheološke dediščine tam, kjer je zabeleženo večje število

gradbenih posegov. Manjkajo namreč podatki o velikosti načrtovanih gradbenih posegov v povezavi z izbrano metodologijo PAR. Primerjava npr. nekaj testnih jarkov (TJ) (velikosti $1 \times 1 \times 1$ m) za gradnjo manjšega stanovanjskega objekta s strojno sondo velikosti $30 \times 2,5$ m

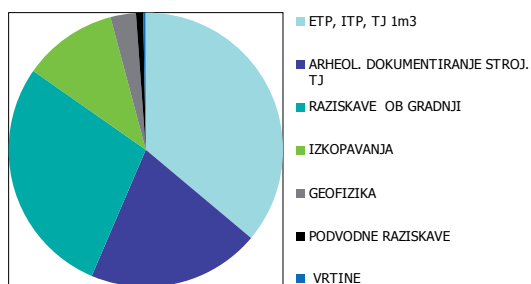
za kompleks industrijske cone namreč ne izkazuje prave slike ogroženosti arheološke dediščine.

Ali bo situacija za leto 2012 kazala podobno sliko, bo pokazala analiza statističnih podatkov za leto 2012. Strokovna komisija za arheološke raziskave namreč za leto 2012 vodi natančnejšo statistiko večjega števila merljivih kriterijev, ki bodo jasneje odražali razmerja med gradbenimi posegi, PAR in situacijo v prostoru.

Kar se tiče razmerja med vlogami za financiranje in vlogami za izdajo soglasja za raziskavo in odstranitev dediščine je to izrazito v prid vlogam za soglasje za raziskavo

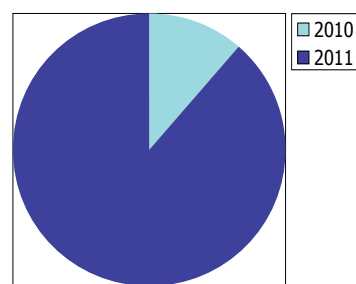
in odstranitev dediščine. V primerjavi z letom 2010, ko je bilo vlog za financiranje 112, se je število vlog v letu 2011 zmanjšalo na 73, število vlog za raziskavo in odstranitev dediščine pa se je iz 397 vlog v letu 2010 dvignilo na 450 vlog v letu 2011.

Analizo posameznih izbranih metod PAR otežuje pomankljivo vodenje statističnih podatkov, saj na osnovi razpoložljivih podatkov ni mogoče ločevati obsega ekstenzivnih in intenzivnih terenskih pregledov (ETP in ITP) ter izvedbe testnih jam (TJ) velikosti $1 \times 1 \times 1$ m (oz. do pojava arheoloških depozitov ali sterilne geolo-

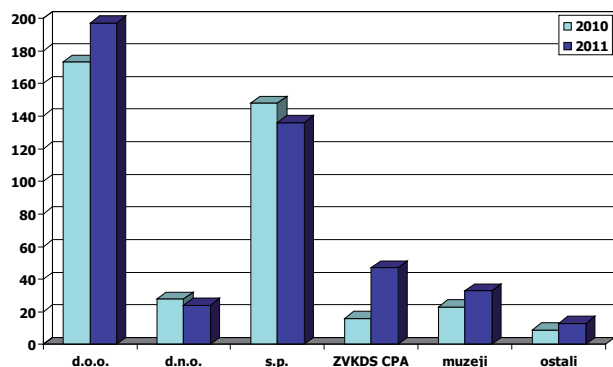
Slika 14. Deleži opravljenih PAR po vrsteh skupaj v letih 2010 in 2011.

Figure 14: Proportion of the preliminary archaeological investigations according to types in 2010 and 2011.

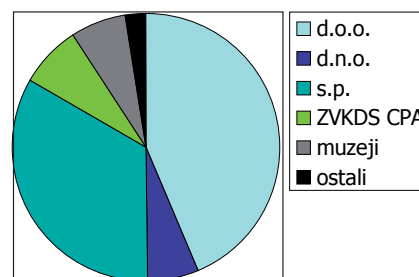
Slika 15. Razmerje med deležem arheoloških izkopavanj in drugimi predhodnimi arheološkimi raziskavami v letih 2010 in 2011.

Figure 15: Ratio between the proportion of archaeological excavations and other preliminary archaeological investigations in 2010 and 2011.

Slika 16. Število raziskav po skupinah izvajalcev tržnih raziskav v RS v letih 2010 in 2011.

Figure 16: Number of investigations according to groups of archaeological service providers/market research providers in Slovenia 2010 and 2011.

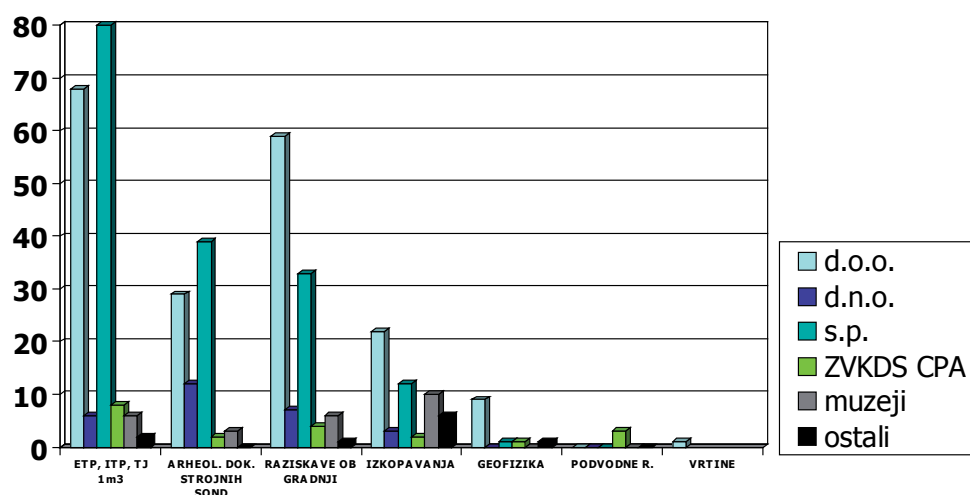
Slika 17. Deleži raziskav po skupinah izvajalcev tržnih raziskav v RS skupaj v letih 2010 in 2011.

Figure 17: Proportions of investigations according to groups of archaeological service providers/market research providers in Slovenia 2010 and 2011.

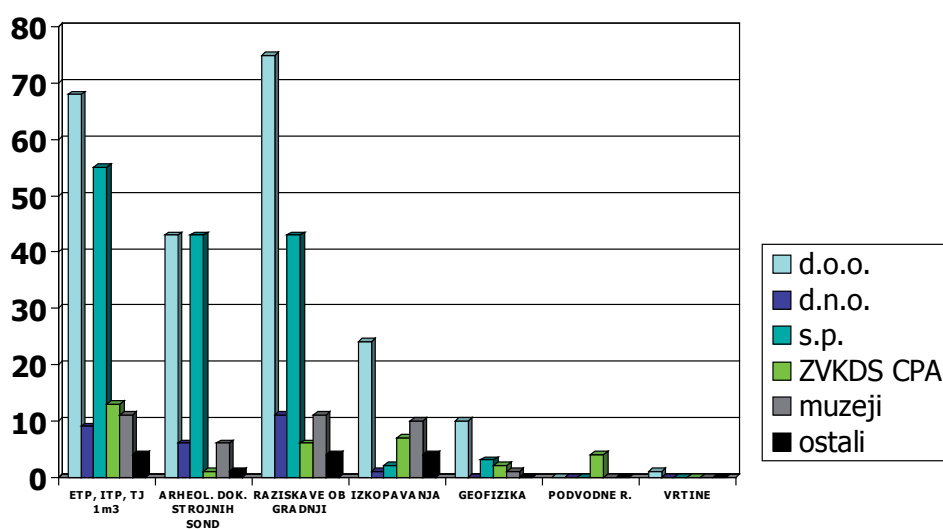
ške podlage), kar bi bilo glede na njihovo večjo ali manjšo invazivnost seveda smiselno in potrebno. Analiza razpoložljivih podatkov omogoča le primerjavo z drugimi izbranimi metodami PAR, in ta primerjava kaže, da so ETP, ITP in TJ najpogosteje v kulturnovarstvenih pogojih predpisane metode PAR v obeh obravnavanih letih; z manjšim upadom v letu 2011. Zanimiv je podatek, da

je naslednja najpogostejša metoda PAR izvedba arheoloških raziskav ob gradnji, pri čemer je opazen precejšen porast njihove izvedbe v letu 2011, in sicer obravnava 110 vlog za tovrstne raziskave v letu 2010 in 150 vlog v letu 2011. Izbira tovrstnih raziskav pri oblikovanju kulturnovarstvenih pogojev kaže po eni strani uspešnost službe pri umikanju glavnine gradbenih posegov vsaj na

Slika 18. Posamezne metode PAR po izvajalcih v letih 2010.

Figure 18: Preliminary archaeological investigation methods according to service providers in 2010.

Slika 19. Posamezne metode PAR po izvajalcih v letih 2011.

Figure 19: Preliminary archaeological investigation methods according to service providers in 2011.

skrajna robna območja arheoloških najdišč, po drugi strani pa na specifično gradbenih posegov v urbanih območjih, kjer je zelo pogosta izvedba investicijsko vzdrževalnih del na obstoječi infrastrukturi. Pogosta metoda PAR je tudi izvedba arheološkega dokumentiranja strojno izkopanih testnih jarkov, ki prav tako kaže porast v letu 2011, sledijo arheološka izkopavanja, geofizikalne raziskave, podvodne raziskave in izvedba jedrnih vrtin.

Ključni manjkajoči podatek za podrobnejšo analizo je primerjava načrtovanega gradbenega posega (vsebina in obseg) s predpisano metodo PAR. Iz razpoložljivih podatkov trenutno namreč ne moremo natančneje izluščiti za kakšen gradbeni poseg je predpisana posamezna metoda PAR, čeprav se v osnovnih potezah vendarle nakazuje določena praksa. Tako je za nove linijske posege med najpogostejše predpisanimi metodami PAR metoda ETP, ITP in TJ, TJ so pogosti tudi pri t. i. legalizaciji posameznih objektov, arheološko dokumentiranje strojnih testnih jarkov pa je pogosta metoda pri določanju vsebine in sestave najdišča pri gradnji manjših ali večjih stanovanjskih/poslovnih objektov predvsem tam, kjer so pričakovane večje globine ali to narekuje narava najdišča.

Arheološka izkopavanja, ki pomenijo dokumentirano raziskavo in odstranitev arheološke dediščine predstavljajo manjši delež vseh arheoloških raziskav. Od 2010, ko je bilo za arheološka izkopavanja obravnavanih 55 vlog, je viden manjši trend upadanja v letu 2011, ko se je število tovrstnih vlog zmanjšalo na 48.

Po sprejetju novega Zakona o varstvu kulturne dediščine v letu 2008 (ZVKD-1; Uradni list št. 16/2008), ko ZVKDS ni več edini izvajalec predhodnih arheoloških raziskav in lahko skladno z 31. členom ZVKD-1 raziskave opravlja oseba, ki je zanje strokovno usposobljena, se je tudi v Sloveniji oblikovalo in razmahnilo tržišče s ponudniki arheoloških raziskav. Vloge za pridobitev soglasij v letih 2010/2011 kažejo, da se na slovenskem tržišču s ponudbo predhodnih arheoloških raziskav poleg ZVKDS ukvarja osem družb z omejeno odgovornostjo, dve družbi z neomejeno odgovornostjo, osem samostojnih podjetnikov ter 12 muzejev in drugih ponudnikov storitev.

Tako v letu 2010 kot tudi v letu 2011 so največji delež raziskav na trgu opravile družbe z omejeno odgovornostjo, sledijo samostojni podjetniki, Center za preventivno arheologijo ZVKDS, muzeji, družbe z neomejeno odgovornostjo in drugi. V letu 2011 je zanimiv porast tržnih

raziskav, ki jih je opravil Center za preventivno arheologijo ZVKDS, in sicer je število opravljenih raziskav iz 16 v letu 2010 poraslo na 47 raziskav v letu 2011; podoben trend je opaziti tudi pri dejavnosti muzejev – v letu 2010 so opravili 22, v letu 2011 pa 33 raziskav.

Zanimiva so razmerja med posameznimi izvajalci PAR in opravljenimi metodami PAR. V letu 2010 so ETP, ITP in TJ opravljali večinoma samostojni podjetniki, takoj za njimi družbe z omejeno odgovornostjo, le manjši delež tovrstnih raziskav so opravili drugi subjekti na tržišču. V letu 2011 je slika nekoliko drugačna, saj se je razmerje vodilnih obrnilo v prid družb z omejeno odgovornostjo, razmerje do drugih subjektov pa ostaja podobno. V letu 2010 so največ arheološkega dokumentiranja strojno izkopanih sond izvedli samostojni podjetniki, v letu 2011 pa je razmerje med d.o.o. in s.p. identično (vsak po 43 vlog za tovrstne raziskave). V obeh letih je so največ arheološkega dokumentiranja ob gradnji opravile družbe z omejeno odgovornostjo, sledili so samostojni podjetniki in ostali. Podobno sliko kažejo tudi razmerja pri arheoloških izkopavanjih. Zaradi specifične geofizikalnih raziskav ter podvodnih raziskav in relativno malega števila ustreznih ponudnikov na tržišču, je pri teh metodologijah situacija nekoliko posebna - pri geofizikalnih raziskavah so močno v ospredju družbe z omejeno odgovornostjo (10 vlog od skupaj 16), pri podvodnih raziskavah pa Center za preventivno arheologijo ZVKDS (4 vlog od skupaj 4).

Opravljen analiza predstavlja le en vidik obremenjenosti prostora z gradbenimi posegi ter stopnje ogroženosti nepremične arheološke kulturne dediščine v prostoru. V fazi, ko primerjave s podobnimi analizami v Sloveniji (še) niso mogoče, so rezultati analize lahko prvi korak k sistematičnemu spremljanju dogajanja na področju varovanja arheološke dediščine v prostoru, ki hkrati omogoča tudi vpogled v oblikovanje/delovanje tržišča ponudnikov arheoloških storitev v Sloveniji.